

LES HAVANERES QUE
ESCOLTAVA

Xavier Cugat

UN DISC DE
COL·LECCIÓ I
D'INTERÈS
CULTURAL QUE
FORMA PART DE LA
NOSTRA HISTÒRIA
MUSICAL

Grup d'havaneres Vell Galligants

Vell Galligants som una secció de l'Associació Coral Pla de Girona que va néixer l'any 2011 de la mà d'una colla d'amics, tots cantaires de diferents corals i amants de les havaneres que vàrem prendre la decisió de formar un grup per cantar-les en festes populars, centres cívics, centres de gent gran, activitats de caràcter solidari, festes majors i allà on la seva música fos sol·licitada.

El nostre repertori va des d'havaneres, valsos mariners, cançó de taverna i popular fins a alguns temes inèdits editats en el disc *Traginers de cançons* la tardor de l'any 2016.

COMPONENTS:

Jordi Vidal, *veu*; Miquel Gabarda, *veu*;
Jaume Alcalà, *veu i guitarra*; Amós Pérez, *acordió*.
Direcció musical i arranjaments:
Na Elena M. Rodríguez.

Cobla Ciutat de Girona

La Cobla Ciutat de Girona neix l'any 1975 a partir de la iniciativa de diversos components de cobles-orquestres del moment, encapçalats per Lluís Buscarons.

Amb més de 70 enregistraments discogràfics de sardanes, ballets i obres per a cobla, la Ciutat de Girona ha estat dirigida sota el mestratge de directors de renom com Marcel Sabaté, Salvador Mas, Xavier Pagès, Salvador Brotons i Jordi Piccorelli, entre d'altres.

Actualment, la direcció musical recau sobre el director i compositor Jesús Ventura.

COMPONENTS:

Direcció: Jesús Ventura

Flabiol: Oscar Sánchez Moscatel; *Tibles:* David Plans Ortega i Felip Morales Pareja; *Tenores:* Josep Coll Ferrando i Jordi Pujol Casademunt; *Trompetes:* David Hidalgo Borrell i Joan Remacha Pajuelo; *Trombó:* Francesc Sala Giral; *Fiscorns:* Enric Estrada i Joaquim Burjachs Gómez; *Contraaix:* Alberto Rodríguez Cerezo.

De Xavier Cugat, el músic nascut l'1 de gener de 1900 al carreró del Sac, a la plaça de l'Oli de Girona, en coneixem la música que el va convertir en llegenda gràcies a les rumbes, els tangos o els txa-txa-txas de les seves orquestres i a la seva participació en grans pel·lícules del Hollywood daurat.

A Cugat l'associem a figures que van des d'Enrico Caruso, Rodolfo Valentino i Charles Chaplin fins a Frank Sinatra, Rita Hayworth i Abbe Lane.

Artista internacional, sempre va estimar Girona i Catalunya, i per això mai no va oblidar les cançons que li recordaven la terra, la pròpia i la cubana d'adopció: les sardanes i les havaneres.

Ara, trenta anys després de la seva mort, aquest disc del grup Vell Galligants i de la *Cobla* Ciutat de Girona ens recorda les havaneres que escoltava Cugat en els seus darrers anys i la música de Juli Garreta, amic del seu pare, que sempre va portar al cor. Aquest és un document sonor que ens retorna el record d'un gironí universal!

Rita Montaner, primera esposa de Xavier Cugat.

Miquel Noguera i Planas

President de la Diputació de Girona

Xavier Cugat amb
Carmen Miranda.

Xavier Cugat és patrimoni de Girona i, sens dubte, un dels referents més universals que ha donat la ciutat. Al llarg de la seva vida, Cugat va exercir d'ambaixador de Girona i de Catalunya, i dels estils musicals propis del territori. Aquest CD és una iniciativa perfecta per posar-ho en valor i deixar-ne constància, amb l'afegit que es tracta d'una edició feta per amics i des del coneixement que tenien de les preferències musicals del mestre Cugat en els seus últims anys a Girona.

Aquest CD és un acte de justícia no només a Xavier Cugat, sinó també a les cançons que l'inspiraven i el feien gaudir de la música. Reforça els lligams de l'artista amb el nostre patrimoni musical d'havaneres i sardanes, i ho fa també comptant amb la participació del grup Vell Galligants i la Cobla Ciutat de Girona. És, doncs, un projecte de ciutat, del qual com a alcaldessa em sento molt orgullosa perquè reuneix en un mateix projecte el passat i el present musical de la ciutat, amb una clara voluntat de projectar-lo cap al futur.

Girona ha esdevingut aquests darrers anys capital cultural indiscutible. Res d'això tindria sentit si no fóssim capaços de saber d'on venim i de mantenir ben vius els nostres referents. Moltes gràcies per fer possible aquest projecte!

Marta Madrenas
Alcaldessa de Girona

L'estiu del 2018 vaig participar en l'exposició Memorial JO, XAVIER CUGAT feta al Palau de Caramany de Girona.

El 1986 vaig conèixer personalment Xavier Cugat en una entrevista a la gironina Ràdio Grup, de la qual jo era el director. El va entrevistar Eduard Cid assistit per Jaume Salanova, cap de programes.

En rebre'l a l'emissora, Cugat estava content, em va comentar que havien vingut escoltant havaneres i em va confessar que, per variar, als matins li agradava escoltar havaneres i sardanes, així es viatja millor.

Això va despertar la meva curiositat i li vaig preguntar quines eren les que més li agradaven, i em va dir que, de música clàssica, la de *Carmen* de Bizet, *La Nit a Granada* de Debussy, *Rapsòdia Espanyola* de Ravel, i la *Rapsòdia Cubana* d'Isaac Albéniz.

"Però en el casset del cotxe escolto *La Paloma*, *Rosina*, de la pel·lícula *Los últimos de Filipinas*, *Yo te diré*, *Tornada a Menorca*, aquesta és molt maca, la música és simfònica; *La balada d'en Lucas* i alguna més; ah!, i també dues sardanes d'en Garreta, que era molt amic del meu pare."

A les tertúlies fetes al memorial, el seu promotor Joan Planas, coneixedor de la meva afició d'antic per les havaneres i que formava part del grup Vell Galligants, em va proposar fer-hi una cantada amb aquelles havaneres i també enregistrar un disc dedicat a "LES HAVANERES QUE AGRADAVEN A XAVIER CUGAT". Evidentment, no hi podien faltar les que el mestre ens havia mencionat.

Per completar el disc, un parell que no sé si les havia sentit, però que ben segur li haurien agradat; *Vell pescador*, *Mare, vull ser pescador* i per acabar-ho d'arrodonir: *Jo vaig néixer a Cuba*, perquè, tot i saber que ell va néixer a la plaça de l'Oli de Girona, musicalment va fer-ho a Cuba i ens va semblar que seria un bon colofó per a aquest recull-homenatge al mestre i universal gironí Xavier Cugat.

Jordi Vidal Banchs

Exdirector de Ràdio Grup i membre del grup Vell Galligants

Me complace prologar este CD que nos evoca algunas aficiones y preferencias de un gran músico universal.

José Luis Ortega Monasterio, mi padre, siempre se sintió gerundense y en consecuencia paisano de Xavier Cugat, y admiraba a aquel hombre que había conquistado América con su musicalidad, su inteligencia y su simpatía, y a la vez le enorgullecía que Cugat se deleitara con los temas musicales que mi padre componía o interpretaba dentro de su repertorio con el que anduvo por tierras catalanas y por otros confines de Europa acompañado de su acordeón y de un selecto conjunto de voces e instrumentos con los que constituían el Grup Cavall Bernat de Platja d'Aro.

Mi padre y Cugat llegaron a conocerse el verano de 1988, en s'Agaró, a través de su común amigo, el conocido empresario de espectáculos Joan Planas, y compartieron charlas en las que afianzaron una recíproca simpatía personal. Me hubiese gustado estar.

Agradecemos a Joan Planas (hijo) esta iniciativa a la que le deseamos y auguramos una cálida acogida ante un público internacional.

Leopoldo Ortega Monasterio

Hijo del músico y compositor José Luis Ortega Monasterio

En els viatges, Xavier Cugat escoltava havaneres i sardanes imaginant-se el violí, els metalls i altres instruments. Esmentava la fascinant melodia apta per a orquestra simfònica.

Cugat m'insistia: "Tanqui els ulls i sentirà violins, trompetes i tambors". Ara ja fa anys que ho escolto tal com Cugat em deia.

Yo te diré, Rosina, i Na Nena (Tornada a Menorca) eren les havaneres per les quals tenia especial predilecció, si bé també s'entusiasmava escoltant-ne d'altres. Cugat m'explicava que potser *Yo te diré* era la més antiga, tot fent broma amb el títol de la cançó i la història de la pel·lícula *Los últimos de Filipinas*.

Un dia li vaig preguntar què li feien recordar les havaneres i les sardanes, i em va respondre: "Miri, Planas, si hi ha alguna cosa que em recordi la meua mare, són les sardanes; i les d'en Juli Garreta m'evocuen el meu pare. Les havaneres que conec són de Bizet i Ravel. Les que es canten aquí les he conegut ara, en tornar a Catalunya".

Joan Planas i Casadevall

Promotor i mànager de Xavier Cugat

Fotograma del documental
"Sexo, maracas y chihuahuas".

Joan Planas i Nuell

«Sr. Cugat, li presento el meu amic Josep Lluís Ortega Monasterio, vostès són dues genialitats artístiques. El dia que vulgui i pugui anirem a una cantada. La conversa va començar amb un encreuament de preguntes, per parlar tot seguit de la música, harmonies, escaleta, composició i de com lligar música i lletres. Un festival d'anècdotes. Sempre lamento no haver-ho enregistrat.»

Xavier Cugat

«Senyor Ortega Monasterio, soc un admirador seu i us escolto sovint. M'agrada la seva qualitat d'autor i compositor. Com s'ho fa per crear aquestes havaneres tan boniques? Vostè, per la seva creativitat musical, hauria d'anar als EUA, que gent com vostè sempre hi fa falta.»

Josep Lluís Ortega Monasterio

«Sr. Cugat, sento immensa satisfacció de saludar-lo, ja que en Planas fa mesos que ho planifica. Vostè, que ho sap tot en música, em fa sortir els colors pel que em diu. Li estic molt agraït. Les havaneres que aquí cantem són senzilles musicalment pel compàs que tenen. Això les fa agradables i ens permet construir-ne de tristes, d'alegres i també de participatives.»

UN BREU
COMENTARI DE
JORDI VIDAL
SOBRE LES
CANÇONS

LA PALOMA

AUTOR: SEBASTIÁN DE IRADIER | 1855

«Aquesta havanera, una de les que agradaven a Cugat, és, juntament amb EL ARREGLITO, del mateix autor, de les més antigues que s'han popularitzat. Particularment, LA PALOMA és la que s'ha traduït a més idiomes.»

ROSINA

DATA I AUTOR DESCONEGUTS

«La que en Xavier Cugat va cantar a cau d'orella al seu amic Fonso Carreres, el mític cantaire de Palafrugell.»

YO TE DIRÉ

LLETRA: JORGE HALPERN

MÚSICA: ENRIQUE LLOBET | 1945

«Tema de la pel·lícula LOS ÚLTIMOS DE FILIPINAS, de la qual en Cugat sempre feia broma de la història que narrava.»

TORNADA A MENORCA

LLETRA: GUMERSIND RIERA

MÚSICA: J. L. ORTEGA MONASTERIO | 1960

«Hem escollit aquesta balada entre les moltes populars d'Ortega Monasterio, també coneguda com a "NA NENA", en record a la seva llarga estada a Menorca.»

LA ROSA DEL PORT

AUTOR: J. L. ORTEGA MONASTERIO | 1963

«Una de les moltes cançons marineres d'amor d'Ortega Monasterio.»

LA BALADA D'EN LUCAS

AUTOR: J. L. ORTEGA MONASTERIO | 1962

«L'arribada massiva de turistes als anys 50 i 60 del segle XX va portar la fortuna a uns i la ruïna a d'altres, fet que retrata Ortega Monasterio en aquesta havanera.»

VELL PESCADOR

AUTOR: JOSEP ANTONI PUJOL (LLIBORI)

«Una havanera que ens acompanya en totes les nostres cantades.»

SARDANA JUNY

AUTOR: JULI GARRETA

«És molt bonica, musicalment ben construïda i saltirona, potent com un himne dels que ens aixequen la moral.»

MARE, VULL SER PESCADOR

AUTORA: ANTÒNIA VILÀS | 1985

«Aquesta havanera és segurament la més coneguda de la seva autora, nascuda a la Barceloneta.»

JO VAIG NÉIXER A CUBA

AUTOR: SEBASTIÀ GIRONÈS | 2017

«És una havanera escrita per un antic membre del grup Vell Galligants i que aquests dediquen a Xavier Cugat, en record del lloc del seu naixement musical.»

SARDANA PASTORAL

AUTOR: JULI GARRETA

«Una sardana simfònica per gaudir-la melòdicament. És delicada i polida. Si fos un llibre, seria una enciclopèdia.»

Xavier Cugat i Abbe Lane.

Producció: Planas Teatre Prod. SL
www.xaviercugat.org / www.planasconcert.com

Ref: 843657481309 | Dip.Jeg. GI 456-2022
Edició i producció © i © Música Global Discogràfica, SL

C/ Santa Eugènia, 21A, 6è 2a, 17005 GIRONA
Tel. 972 41 03 88
oficina@musicaglobal.com | www.musicaglobal.cat

Música
Global